

Załącznik
Do Uchwały Nr
Rady Gminy Niedzwica Duża
z dnia

***Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na terenie gminy Niedzwica Duża
na lata 2025-2029***

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej	6
3. Diagnoza zjawiska przemocy domowej	12
4. Cele, działania, adresaci, sposoby realizacji.....	15
5. Realizacja Programu.....	17
6. Finansowanie Programu.....	21
7. Monitoring i sposób kontroli realizacji Programu.....	21

1. Wprowadzenie

Rodzina zajmuje centralne miejsce w każdym społeczeństwie. Nie istotne, czy ma charakter formalny czy nie. Rodzina stanowi wartość dla wszystkich. Jej specyficzne walory sprawiają, że jest celem życiowym, dążeniem, pragnieniem. Być w rodzinie i mieć rodzinę to naturalna i najważniejsza potrzeba każdego człowieka.

W przypadku pojawienia się dysfunkcji w rodzinie nie jest ona w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły a zachowania poszczególnych członków rodziny są coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Aktualnie w zmieniającej się nieustannie rzeczywistości społecznej coraz częściej w rodzinach występują sytuacje kryzysowe. Jednym ze struktur kryzysu rodziny jest występowanie różnych form przemocy, które są realnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz dobrostanu psychicznego jednostki.

Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania. Występuje zarówno w rodzinach wykluczonych społecznie jak i w rodzinach uznawanych w społeczeństwie za prawidłowo funkcjonujące. To problem przez wiele lat ukrywany. Z uwagi na dużą skalę występowania przemocy domowej, jak również na jej dewastacyjny charakter w wymiarze jednostkowym i społecznym, przeciwdziałanie przemocy domowej jest jednym z zadań pomocy społecznej. Przeciwdziałanie przemocy domowej zostało uregulowane w aktach prawnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Niedzwica Duża na lata 2025-2029 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535). W myśl art. 6 ust. 2 pkt 2-4 ustawy, do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Powyższa ustawa nakłada również konkretne zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego jak powiat czy województwo.

Zespół Interdyscyplinarny na terenie Gminy Niedrzwica Duża został powołany zarządzeniem przez Wójta Gminy i funkcjonuje od 20 lipca 2011 r. Tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego określa Załącznik do Uchwały Rady Gminy Nr LXVI/381/23 z dnia 30.06.2023 r.

Program będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 roku, poz. 1673),
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491),
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz.1283, 1572),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2023,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2022 – 2025,
- Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2027,
- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, 742, 743, 858, 1572.);
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Niniejszy dokument jest spójny z programami wyższego szczebla to jest: Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2022-2025 i Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2023.

Przedłożony Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Gminy Niedzwica Duża na lata 2025-2029 wpisuje się w cel główny Wojewódzkiego Programu, tj. zmniejszenie rozmiarów i skutków przemocy w rodzinie w województwie lubelskim poprzez budowanie spójnego i efektywnego systemu zapobiegania temu zjawisku.

Opiniowany przez Zespół program zawiera charakterystykę i diagnozę zjawiska przemocy domowej, cele i działania, źródła finansowania, a także sposób monitoringu i kontroli realizacji Programu.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

W ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej została zawarta definicja zjawiska przemocy domowej. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 1 w/cyt. ustawy przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ponadto w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletni

– wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne, zawarte w procedurze „Niebieskie Karty”, nie wymagają zgody osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową na prowadzenie procedury. Wprowadzono zasadę realizacji procedury według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem Grupy diagnostyczno pomocowej jest zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury „Niebieskie Karty” napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno – pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Przemoc domowa wykracza poza normy społeczne i zasady relacji interpersonalnych, charakteryzuje ją:

1. Intencjonalność – działania osoby stosującej przemoc domową nie są przypadkowe.

Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia bliskich i zadawania im

bólu. Osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania pełnej kontroli i władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględego posłuszeństwa. Jest przekonana, że wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym posiada wyłączne prawo do podejmowania decyzji, ustalania zasad życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.

2. Dysproporcja siły – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, osoba doznająca przemocy staje się coraz bardziej bezradna, a osoba stosująca przemoc – coraz bardziej silna i bezkarna.
3. Naruszanie godności i praw – osoba stosująca przemoc domową narusza godność osoby doznającej przemocy, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)
4. Powodowanie cierpienia i szkód – osoby doznające przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy domowej mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Możemy mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie możemy stwierdzić, że są jej przyczyną. Należą do nich:

1. Czynniki wewnętrzne (osobowość, urazy i choroby psychiczne, charakteropatie, fizjologia – nieodpowiednia regulacja hormonalna, itp., niedojrzałość emocjonalna i inne);
2. Czynniki zewnętrzne (wśród których wyróżnić można złą sytuację rodzinną i ekonomiczną, autokratyczny styl wychowania, brak zatrudnienia, nieodpowiednie wzorce przekazane przez otoczenie);

Bardziej szczegółowo możemy przedstawić te czynniki następująco:

1. Czynniki biologiczne (temperament, uszkodzenia Ośrodkowego Układu Nerwowego, urazy, organiczne uszkodzenia mózgu – trudności adaptacyjne człowieka, padaczka skroniowa – napady niosą za sobą stany zmienionej świadomości, amnezje, agresywne i impulsywne zachowania);
2. Czynniki psychologiczne (zaburzenia osobowości – osobowość nieprawidłowa, charakteropatie, zaburzenia kontroli emocjonalnej i kontroli zachowań, stres, frustracja, silne negatywne emocje, chłód emocjonalny, przeżycia traumatyczne – np. bycie ofiarą, świadkiem przemocy);
3. Czynniki środowiskowe (niski status socjoekonomiczny, izolacja społeczna rodziny, stres związany z brakiem zatrudnienia, itp.);
4. Czynniki społeczno – kulturowe (przemoc jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie – np. koncepcja przemocy jako władzy patriarchalnej – przemoc jako forma kontrolowania, wymuszania posłuszeństwa, akceptowane narzędzie, którym mogą posługiwać się zwykle mężczyźni);
5. Substancje chemiczne (alkohol, narkotyki – wyzwalają agresję, stymulują i pobudzają do działania, jednocześnie osłabiając zdolność do samokontroli).

Przemoc domową można rozpatrywać nieco z innej perspektywy. Przemoc bowiem pojawia się bez względu na wymienione wyżej czynniki. Okazuje się, że może być skutecznym narzędziem kontroli i podporządkowania pozostałych członków rodziny. W naszym kraju przemoc nadal jest zjawiskiem „ukrytym”, gdyż zdarzenia te często występują w zaciszu domowym, które jest odizolowane i nikt nie wie, co dzieje się za zamkniętymi drzwiami lub też społeczeństwo nie interesuje się wewnętrznymi sprawami rodziny.

Zjawisko przemocy należy analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy.

Przemoc jest zjawiskiem powszechnie występującym w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym, i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

W oparciu o procedurę Niebieskie Karty w rodzinie wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna - zachowania, które niosą ryzyko nieprzypadkowych uszkodzeń ciała, np. bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne.
2. Przemoc psychiczna - agresja werbalna, która ma wywoływać poczucie zagrożenia i lęk. Są to izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne. Zawsze towarzyszy pozostałym formom krzywdzenia, ale również może występować samodzielnie.
3. Przemoc seksualna - każde zachowanie mające na celu zmuszenie do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.
4. Przemoc ekonomiczna - każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, np. niełożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie i inne.
5. Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej - wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.
6. Inny rodzaj zachowań - zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

Wszystkie zdarzenia i przejścia związane z wystąpieniem przemocy powodują psychiczny uraz. Występuje wówczas Zespół Stresu Pourazowego (PTSD). Może być on efektem jednorazowego wydarzenia lub też konsekwencją powtarzającej się spirali przemocy, wielokrotnych nadużyć i aktów (przy czym urazy te będą się różnić formą oraz trwałością). Osoby będące ofiarami przemocy charakteryzują się nadmierną czujnością, zewsząd wyczekują sytuacji zagrożenia, są nadmiernie pobudzone, czego efektem są również koszmary senne oraz dolegliwości psychosomatyczne. Takie traumatyczne wydarzenia mogą również niszczyć kontakty społeczne, przyjaźń oraz miłość i przywiązanie do rodziny. Występuje również często pewna nieudolność w stosunku do osób krzywdzących: od wycofania się do rozpaczliwego poszukiwania kontaktu z taką osobą. System ochrony osoby doświadczającej przemocy zwykle załamuje się, staje się ona bezbronna i uległa, towarzyszy jej poczucie zniechęcenia, zmęczenia fizycznego i psychicznego oraz rezygnacji we wszystkich sferach życia. Mogą również wystąpić stany tzw. zawężenia, czyli stany zmiany świadomości (stan ten jest swego rodzaju ucieczką przed rzeczywistością), które przypominają trans hipnotyczny. Występuje wówczas rezygnacja, obniżenie inicjatywy oraz krytycznego osądu, oderwanie od rzeczywistości, a nawet zmiany w odczuwaniu (odrętwienia) oraz zaburzone poczucie rzeczywistości (czasu, miejsca, depersonalizacja). Osoby, które doznały przemocy przejawiają również zaburzenia regulacji emocji. Nie radzą sobie z wybuchami agresji, występowaniem gniewnych dysforii, innym razem natomiast wyrażają niechęć do jakichkolwiek form przemocy. Towarzyszy im również wzmożone napięcie oraz nerwowość. Objawy te nasilają się i utrwalają w sytuacji powtarzających się napadów i ataków przemocy. W chwili kiedy jednostka dochodzi do przekonania, że nie może nic zrobić i nie ma wpływu na sytuację popada w stan biernej rezygnacji. Stąd brak chęci i współpracy osób doświadczających przemocy ze specjalistami ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

3. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

Diagnozą zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Niedzwica Duża zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zespół zastosował metodę analizy SWOT chcąc pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Analiza ta pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj. silne i słabe strony oraz czynniki zewnętrzne, tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu. Oto jej wyniki:

Analiza SWOT	
Mocne strony Zasoby instytucjonalne gminy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Niedzwicy Dużej, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, specjaliści (psycholodzy, terapeuta ds. uzależnień, radcy prawni); Placówki oświatowe; Placówki ochrony zdrowia; Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne; Kluby środowiskowe i świetlice szkolne; Specjalistyczna kadra; Gotowość do współpracy instytucji; Znajomość środowiska zagrożonego i wykluczonego społecznie; Współpraca między instytucjami: (dobre praktyki); Rozpowszechnianie materiałów informacyjno – edukacyjnych z profilaktyki w tym z przemocy; Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niedzwica Duża na lata 2021 – 2027, uwzględniająca problem przemocy domowej; Umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału kadrowego w realizacji zadań z zakresu problematyki przemocy.	Słabe strony Trudności w dokonywaniu diagnozy potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej; Brak rozwiniętej infrastruktury socjalnej gminy (mieszkań chronionych); Brak całodobowej lokalnej infolinii dla rodzin w kryzysie, w tym związanym z przemocą domową; Brak łatwego dostępu do Ośrodka Interwencji Kryzysowej (najbliższa lokalizacja Lublin); Brak grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy na terenie gminy; Brak zaufania ze strony osób doznających przemocy do instytucji oraz strach przed opinią społeczną; Mentalność ukierunkowana na świadome niedostrzeganie problemu przemocy; Brak możliwości zabezpieczenia małoletnich bezpośrednio w sytuacji zagrożenia; Brak psychologa dziecięcego w ramach bezpośredniej interwencji w trakcie sytuacji przemocowej; Zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy; Brak dostępu do bezpłatnej terapii rodzinnej; Brak środków finansowych;
Szanse Stale doskonalcą swoje umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny; Wprowadzenie w życie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzenia wykonawczego oraz	Zagrożenia Obojętność społeczna wobec przemocy domowej; Bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów. Negatywne wzorce zachowań społecznych. Istniejące w społeczeństwie przekonania i

<p>nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2023r.; Włączanie się w kampanie przeciwdziałania przemocy domowej przedstawicieli władz samorządowych, organizacji pozarządowych, Kościoła itp. Wzrost świadomości zarówno wśród kadr instytucji jak i społeczności lokalnej w kwestii działań nakierowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej; Zmiana postaw społecznych; Możliwość pozyskania środków finansowych z zewnętrznych źródeł; Liczne akcje informacyjno – edukacyjne, kampanie medialne ogólnopolskie i gminne mające na celu zmianę świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej; Włączenie się w propagowanie idei przeciwdziałania przemocy domowej lokalnej prasy; Wdrażanie w życie programów profilaktycznych, których adresatami są dzieci i młodzież.</p>	<p>stereotypy dotyczące przemocy; Problemy alkoholowe członków rodzin. Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną; Niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów; Nadużywanie zawieszenia kar; Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy; Osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą i brak umiejętności pozyskania wsparcia; Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy; Wtórna wiktymizacja.</p>
---	---

Zespół Interdyscyplinarny w okresie od czerwca do września 2022 roku w szkołach z terenu Gminy Niedrzwica Duża przeprowadził ankietę wśród uczniów i rodziców, której celem było sprawdzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej oraz wiedzy na temat możliwości otrzymania pomocy w tym zakresie. W badaniu wzięło udział 136 rodziców w tym 114 kobiet i 22 mężczyzn oraz 82 uczniów w tym 33 dziewczynki i 45 chłopców, natomiast 4 osoby nie zaznaczyły odpowiedzi dotyczącej płci. Wśród dorosłych osób ankietowanych nie było osób z wykształceniem podstawowym, natomiast 10,56 % stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym, z wykształceniem średnim w badaniu brało udział 33,35 % osób dorosłych, zaś z wykształceniem wyższym 56,09 %.

Z uzyskanych danych wynika, że większość ma wiedzę na temat zjawiska przemocy domowej, potrafi ją zdefiniować oraz wskazać jej formy. Jednak aż 17,65 % ankietowanych osób dorosłych i 14,63% spośród dzieci nie udzieliło odpowiedzi na pytanie: „Co według Pani/Pana/Ciebie oznacza słowo „Przemoc”. Wnioskować można, że definicja ta stanowiła dla nich problem lub wynikało to z niechęci do brania udziału w ankiecie albo braku czasu na jej kompletne uzupełnienie.

Ankietowani wypowiadali się również w zakresie czynników wpływających na przemoc domową. Wśród dorosłych najbardziej znaczącym w tym zakresie okazał się alkoholizm (129 wskazań), zaraz po nim narkomania (103 wskazania). Dla 94 osób ważnym czynnikiem jest wychowanie. Wśród młodzieży najwięcej wskazań (58) było również na alkoholizm, poza tym

42 dzieci uznało, że duży wpływ ma wychowanie, a następnie narkomania (35 wskazań).

Wśród dorosłych osób uczestniczących w badaniu aż 22,79 % doświadczyło kiedykolwiek przemocy ze strony innych członków rodziny, zaś wśród młodzieży w powyższej sytuacji znalazło się 8,54% ankietowanych. Poza tym młodzież była świadkiem przemocy domowej w 7 przypadkach. Wskazane akty przemocy były przeważnie do koleżanek i kolegów.

Ankietowani w 78,44 % wiedzą gdzie może zwrócić się o pomoc w celu przeciwdziałania przemocy domowej. Przede wszystkim wskazana tu była policja, pomoc społeczna, szkoła (pedagodzy, wychowawcy), telefon zaufania, telefon alarmowy. Pozostali badani wiedzy takiej nie posiadają. Zdaniem 97,06 % rodziców przemocy nie da się usprawiedliwić, a dodatkowo 87,5 % uznała, że przemoc nie jest sprawą prywatną. Natomiast wśród młodzieży 89,02 % uważa, że przemocy nie da się usprawiedliwić, zaś 63,41 % z nich uważało, że przemoc nie jest sprawą prywatną.

Z badań przeprowadzonych wśród dorosłych wynika, że w większości przypadków (80,88 %) uważają oni, że niezależnie od dobra dzieci nie powinno się trwać w związku przemocowym, 4,41 % badanych wskazało, że powinno się wytrwać w przemocowym związku dla dobra dzieci. Pozostałe 14,71 % ankietowanych nie wyraziło opinii w tym zakresie.

Przeprowadzona ankieta pozwoliła także na określenie czy osoby dorosłe znają kogoś, kto stosuje przemoc domową. Wśród dorosłych ankietowanych 67,65 % nie znają osób stosujących przemoc, a 29,41 % zna takie osoby, zaś 2,94 % nie udzieliło odpowiedzi.

Dane statystyczne dotyczące przemocy domowej na terenie Gminy Niedzwica Duża od roku 2019 do 2021 przedstawiają się następująco:

- w 2019 roku przeprowadzonych było 45 procedur, 31 z nich stanowiło nowo wdrożone procedury, a 14 było kontynuacją działań z lat ubiegłych,
- w 2020 roku przeprowadzonych było 36 procedur, 26 z nich stanowiło nowo wdrożone procedury, a 10 było kontynuacją działań z lat ubiegłych,
- w 2021 roku przeprowadzonych było 29 procedur, 22 z nich stanowiło nowo wdrożone procedury, a 7 było kontynuacją działań z lat ubiegłych,
- w 2022 roku przeprowadzonych było 23 procedury, 15 z nich stanowiło nowo wdrożone procedury, a 8 było kontynuacją działań z lat ubiegłych,
- w 2023 roku przeprowadzonych było 22 procedur, 19 z nich stanowiło nowo wdrożone procedury, a 3 było kontynuacją działań z lat ubiegłych,

Przedstawiona diagnoza zjawiska przemocy domowej, zagrożenia z niej wynikające oraz zebrane dane statystyczne potwierdzają zasadność tworzenia i realizacji wieloletnich programów

przeciwdziałania przemocy.

4. Cele, działania, adresaci, sposoby realizacji

Cel główny programu stanowi ograniczenie przemocy w rodzinach mieszkających na terenie gminy Niedrzwica Duża oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Cel główny programu będzie realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów szczegółowych:

1. Koordynacja działań instytucji wobec ograniczenia problemu przemocy domowej.
2. Podniesienie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
3. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej poprzez działania informacyjno – edukacyjne.
4. Podniesienia jakości pomocy świadczonej rodzinom, w których występuje przemoc.

Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej obejmuje cztery podstawowe obszary działań, które skierowane są do różnych odbiorców.

1. Działania uprzedzające (diagnozujące, informacyjne, edukacyjne) – podejmowane w ramach profilaktyki, ukierunkowane są na promocję zdrowej rodziny, reprezentującej ogólnie pozytywne wartości i styl życia oraz zapobieganie przemocy domowej. Kierowane są do ogółu społeczeństwa, a także osób pracujących z osobami doznającymi przemocy i sprawcami przemocy domowej.
2. Działania interwencyjne – opiekuńcze, kierowane do osób doznających przemocy, a pouczające i izolujące kierowane do osób stosujących przemoc domową.
3. Działania wspierające – psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do osób pokrzywdzonych przemocą.
4. Działania korekcyjno – edukacyjne kierowane do sprawców przemocy domowej.

Adresaci programu:

Zmiany prawne od 22 czerwca 2023 r. w zakresie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej wpłynęły m.in. na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, gminne komisje profilaktyki i

rozwiązywania problemów alkoholowych, Policję, oświatę, ochronę zdrowia oraz organizacje pozarządowe i kuratorów sądowych. Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadziła zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych powoływane są grupy diagnostyczno – pomocowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Niedzwica Duża na lata 2025-2029 skierowany jest do:

1. Mieszkańców gminy Niedzwica Duża.
2. Osób doświadczających przemocy domowej, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych.
3. Sprawców przemocy domowej.
4. Świadców przemocy domowej.
5. Osób, instytucji, podmiotów zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.

Poszczególne działania programu zostały opracowane w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszy kontakt ze środowiskiem lokalnym, a szczególnie z rodzinami i podmiotami doświadczającymi przemocy. Ważną intencją programu jest również dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych jego zadań w celu skuteczniejszej i kompleksowej pomocy osobom pokrzywdzonym z jednoczesnym pakietem działań, adresowanych do osób stosujących przemoc.

5. Realizacja Programu

1. Cel: Koordynacja działań instytucji wobec ograniczenia problemu przemocy domowej

Zadania	Realizacja / Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji
1) Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny i grupę diagnostyczno - pomocową integralnych działań.	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie spotkań zespołu, powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych • diagnozowanie problemu przemocy domowej, • monitorowanie procedury Niebieskie Karty, • podejmowanie działań w środowisku lokalnym i zagrożonym przemocą domową, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy, • inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej i stosujących przemoc domową, • kierowanie osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnych lub psychologiczno – terapeutycznym, • monitorowanie i rozliczanie z podjętych działań • podejmowanie działań wobec osób doznających przemocy domowej i stosujących przemoc domową • podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą domową, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz 	Zespół Interdyscyplinarny grupa – diagnostyczno - pomocowa	2025-2029

	rodzin, w których dochodzi do przemocy, <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których doszło do przemocy oraz efektów tych działań, • współpraca poszczególnych instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy 		
2) Realizacja programów ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie osób dotkniętych przemocą do radców prawnych oraz psychologów i terapeutów - działających przy OPS i innych instytucji pomocowych, • współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnych matek, specjalistycznym ośrodkiem wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, • kierowanie na grupy wsparcia osób dotkniętych przemocą domową, • praca socjalna z osobami doznającymi przemocy, • współpraca służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej 	Zespół Interdyscyplinarny/ GDP OPS GKds.PiRPA Szkoly Policja Ochrona zdrowia Organizacje pozarządowe	2025-2029

2. Cel: Podniesienie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej

Zadania	Realizacja / Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji
1) Szkolenie osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • szkolenie specjalistów pracujących z osobami doznającymi przemocy domowej, • szkolenie specjalistów pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie, • szkolenie grup zawodowych pracujących z rodziną, w tym 	Zespół Interdyscyplinarny/ GDP OPS GKds.PiRPA placówki oświatowe Policja Ochrona zdrowia Organizacje pozarządowe	2025-2029

	pracowników szkół, • szkolenie członków zespołu interdyscyplinarnego		
--	---	--	--

3. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej poprzez działania informacyjno – edukacyjne.

Zadania	Realizacja / Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji
1) Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Niedrzwica Duża.	<ul style="list-style-type: none"> • rejestrowanie przypadków przemocy domowej, • współpraca w zakresie zbierania i przetwarzania danych dot. zjawiska przemocy domowej 	Zespół Interdyscyplinarny/ GDP OPS GkdsPiRPA Placówki oświatowe Policja	2025-2029
2) Uwrażliwienie społeczności lokalnej wobec problematyki przemocy domowej i upowszechnianie informacji na temat: - zjawiska przemocy domowej, - możliwości przeciwdziałania przemocy domowej, - ochrony przed przemocą domową.	<ul style="list-style-type: none"> • zamieszczenie informacji na stronach internetowych Urzędu Gminy, OPS, szkół, • współudział w debatach społecznych, • organizacja debat z udziałem dzieci i młodzieży szkolnej, • popularyzacja założeń tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz działań podejmowanych w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej • udział w lokalnych festynach 	OPS GKds.PiRPA jednostki samorządowe Placówki oświatowe Policja Ochrona zdrowia Organizacje pozarządowe	2025-2029
3) Realizacja kampanii społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej, propagujących konstruktywne formy współżycia w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie lokalnych kampanii społecznych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, świadków przemocy oraz osób stosujących przemoc, • współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na celu zmianę świadomości społecznej w obszarze przemocy 	Jednostki samorządowe OPS GKds.PiRPA placówki oświatowe Policja Ochrona zdrowia Organizacje pozarządowe	2025-2029

	domowej, <ul style="list-style-type: none"> • udział w kampaniach o zasięgu ponadlokalnym, • opracowanie materiałów informacyjnych, tj. ulotek, informatorów, poradników i rozpowszechnienie ich w miejscach użyteczności publicznej 		
--	---	--	--

4. Cel: Podniesienia jakości pomocy świadczonej rodzinom, w których występuje przemoc

Zadania	Realizacja / Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji
1) Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, pozostającym w środowisku zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie procedury „Niebieskie Karty” • powołanie grup diagnostyczno - pomocowych do pracy z konkretnymi przypadkami, • przeprowadzanie interwencji kryzysowej, • udzielanie wsparcia 	Zespół Interdyscyplinarny/ GDP OPS GKds.PiRPA placówki oświatowe Policja Ochrona zdrowia Organizacje pozarządowe Kuratorzy sądowi	2025-2029
2) Inicjowanie i realizowanie programów psychoedukacyjnych kierowanych do dzieci, które są ofiarami i świadkami przemocy domowej oraz ich opiekunów.	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie form pomocy psychologicznej, indywidualnej i grupowej dla dzieci i młodzieży, które są dotknięte problemem przemocy domowej, • prowadzenie konsultacji wychowawczych dla rodziców i opiekunów, • organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców i opiekunów, • współorganizowanie wyjazdów wakacyjnych z programem terapeutycznym 	OPS GKds.PiRPA placówki oświatowe Policja Ochrona zdrowia Organizacje pozarządowe	2025-2029

6. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków własnych Gminy Niedzwica Duża umieszczonych w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

7. Monitoring, ewaluacja, sprawozdawczość z realizacji Programu

Koordynatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie gminy Niedzwica Duża na lata 2025-2029 jest Zespół Interdyscyplinarny działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

W terminie do 31 marca każdego roku zostanie przedłożone Wójtowi Gminy Niedzwica Duża sprawozdanie z realizacji Programu z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.